

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหลักสูตร

ในบรรดาคำต่าง ๆ ที่ใช้กันในวงการศึกษานั้นคำว่า "หลักสูตร" เป็นคำหนึ่งที่มีความหมายมากมาย และเข้าใจแตกต่างกันไปในระหว่างนักการศึกษา และนักพัฒนาหลักสูตรด้วยกันเอง นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ให้ความคิดเห็นและความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ดังนี้

กู๊ด (Good, 1973 : 157) ให้นิยามเอาไว้ว่า "หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษา หรือ เพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลัก ๆ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา"

เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1954 : 6 - 7) ได้ให้คำจำกัดความของหลักสูตรไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า
หลักสูตรของโรงเรียนได้แก่ ความพยายามทั้งหมดของโรงเรียนที่จะทำให้เกิดผลที่พึงปรารถนาในสถานการณ์ทั้งในและนอกโรงเรียน

หลักสูตร ได้แก่ ขอบรวมทั้งหมดของความพยายามของโรงเรียนที่จะทำให้เกิดผลของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน ในสนามเล่น หรือโรงเรียน

เป็นที่น่าสนใจและน่าสังเกตว่า เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ ได้ปรับคำจำกัดความของหลักสูตรของเขาเสียใหม่ในระยะเวลาต่อมา ซึ่งปรากฏในหนังสือของเขาที่พิมพ์ เมื่อปี 1974 ว่า

เพื่อเป็นการเฉพาะเจาะจง เรานิยามหลักสูตรว่าเป็นแผนสำหรับกำหนดอนุกรมของโอกาสในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายกว้าง ๆ และจุดหมายเฉพาะที่สัมพันธ์กันแก่ประชากรกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดที่โรงเรียนหนึ่ง ๆ เป็นผู้จัดการ (หน้า 6)

ทอม่า เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และลูอิส (Saylor, Alexander and Lewis, 1981 : 8) ได้ปรับปรุงคำนิยามเสียใหม่ แต่มีใจความเช่นเดียวกับของปี 1974 ว่า "เรานิยามหลักสูตรว่าเป็นแผนสำหรับกำหนดอนุกรมของโอกาสการเรียนรู้ให้บุคคลได้รับการศึกษา"

คำจำกัดความสุดท้ายของเซเลอร์ และคณะคล้ายคลึงกับของ ทาบ่า (Taba, 1962 : 10 - 11) ทว่า

หลักสูตรใดแก่แผนการเรียนรู้ซึ่งมีองค์ประกอบของหลักสูตร คือ หลักสูตรทุกประเภทจะประกอบด้วยส่วนประกอบที่แน่นอน ตามปกติหลักสูตรจะบรรจุข้อความ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และจุดหมายเฉพาะ หลักสูตรชี้ให้เห็นถึงการเลือกและการจัด เนื้อหามันจะบ่งบอกหรือมีฉะนั้นก็จะแสดงแนวทางที่แน่นอนของการเรียนการสอน ไม่ว่าจะมีจุดหมาย หรือการจัดเนื้อหาสาระเป็นผู้กำหนดหรือไม่ก็ตาม สุดท้ายหลักสูตรจะรวมโปรแกรมการประเมินผล เข้าไว้ด้วย

กานเย (Gagne, 1967 : 21) ได้นิยามหลักสูตรโดยนำเอา เนื้อหา สาระ จุดหมายปลายทาง การลำดับเนื้อหา และการประเมินล่วงหน้าถึงทักษะที่จำเป็นของนักเรียนเมื่อเริ่มศึกษา เนื้อหามาสัมพันธ์กัน

จอห์นสัน (Johnson, 1967 : 130 - 133) เป็นอีกผู้หนึ่งที่เห็นด้วยกับกานเย เมื่อเขานิยามหลักสูตรว่า "เป็นอนุกรมของผลการเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจใดเตรียมแผนไว้อย่างดี" และเขามองหลักสูตรว่าเป็น "ผลผลิตของระบบพ้อนาหลักสูตรและเป็นตัวป้อน (input) ไปสู่ระบบการสั่งสอน"

สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรให้คำนิยามของหลักสูตรไว้ในลักษณะที่กว้าง และส่วนใหญ่สอดคล้องหรือมีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกันดังนี้

สุมิตร คุณานุภร (สุมิตร คุณานุภร, 2518 : 2 - 3) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้สองระดับ คือ หลักสูตรในระดับชาติ กับหลักสูตรในระดับโรงเรียน หลักสูตรในระดับชาติหมายถึงโครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนหลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้ และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สมิทร คุณานุกร ยังได้รวบรวมค่านิยมหลักสูตรของนักการศึกษาที่เป็นที่รู้จักกันดี ในวงการไว้มาก (สมิทร คุณานุกร, 2518 : 3) ความหมายของหลักสูตรที่ใหม่นั้นนักการศึกษาหลายท่านเห็นพ้องควย เช่น ดร. ช่างรงค์ บัวศรี ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทุก ๆ อย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่ักเรียน" ดร. เอกวิทย์ ณ ถลาง ในบทความเรื่อง "ข้อคิดเรื่องหลักสูตร" ได้ให้ความหมายว่า "หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหาวิชา ทัศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อประมวลกันแล้วก็ประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก ถือว่าเป็นหลักสูตรทั้งสิ้น" เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และการที่จะพัฒนาคนให้เจริญงอกงามไปในทิศทางใด ให้มีบุคลิกภาพอย่างไร จำเป็นต้องสร้างเป็นแผนการ โปรแกรม หรือคูกทเอาไว้วางหน้า โปรแกรมหรือแผนของการพัฒนาคนดังกล่าวนี้ เรียกว่า หลักสูตร ดังนั้นหลักสูตรคือ โปรแกรมหรือแผนงานของการสร้างคนนั่นเอง

จึงพอสรุปได้ว่า "หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์หรือกิจกรรมทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา"

การพัฒนาหลักสูตร

ธรรมชาติของหลักสูตรก็เหมือนกับธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง คือ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับกาลสมัย ตลอดจนความต้องการของสังคม เพราะหลักสูตรสร้างขึ้นมาจากสภาพปัญหาและความต้องการของประเทศชาติ ฉะนั้นการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตร ก็จะทำให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมถึงกระนั้นก็ตามเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป หลักสูตรก็ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลง (กรมวิชาการ, 2521 : 9) ในการพัฒนาหลักสูตร หากพิจารณาอย่างกว้าง ๆ จะเห็นว่า มีหลายขั้นตอน ได้แก่การศึกษาและรวบรวมข้อมูล การจัดทำหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร การทดลองและการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร การใช้หลักสูตร เมื่อเริ่มใช้หลักสูตรแล้วจะมีการนิเทศติดตามประเมินผล หลังจากนั้นก็แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรต่อไป นับว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นการกระทำที่สืบเนื่องไม่ขาดสาย สมิทร คุณานุกร (สมิทร คุณานุกร, 2518 : 5 - 8) กล่าวถึงขบวนการพัฒนาหลักสูตรว่าประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดเนื้อหาและประสบการณ์
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหลักสูตร

ซึ่งมีลักษณะเป็นวัฏจักรต่อเนื่องกัน การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นความพยายามปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้งอกเกิดผลดียิ่งขึ้นนั่นเอง

สวน ทามา (Taba, 1962 : 12) ได้แจกแจงลำดับขั้นตอน 8 ขั้นตอน สำหรับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา
3. การเลือกเนื้อหา
4. การจัดลำดับเนื้อหา
5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
7. การกำหนดสิ่งที่ต้องประเมินและวิธีการในการประเมิน
8. การตรวจสอบเพื่อคุณภาพสัมฤทธิ์และลำดับขั้นตอน

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor J.G. and Alexander, 1974 : 12)

ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรว่ามีอยู่ 4 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดเป้าหมาย และจุดหมาย
2. การออกแบบหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร

เมื่อพิจารณารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากนักพัฒนาหลักสูตรที่นำเสนอไว้แล้ว สามารถสรุปรวมเป็นรูปแบบกลาง ๆ ได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรมีกระบวนการขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดหมายของหลักสูตร
2. การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร

3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

กระบวนการทั้งห้าข้างบนนี้แสดงให้เห็นถึงว่า ทั้งหมดเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันโดยไม่มีวันจบ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ใช้ไปชั่วระยะเวลาหนึ่งก็มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร ส่วนของหลักสูตรที่มีปัญหาได้มีการแก้ไขให้ดีขึ้นเฉพาะส่วนนั้น และรักษาส่วนที่คงอยู่แล้วไว้คงเดิม ที่กล่าวมาเป็นการพิสูจน์และยืนยันให้เห็นได้ในระดับหนึ่งว่า แนวคิดและแนวปฏิบัติของการพัฒนาหลักสูตรในประเทศไทยกำลังสอดคล้องและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน

การพัฒนาหลักสูตรของต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

การพัฒนาหลักสูตรของสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นหลังจากที่รัสเซียโค่งดาวเทียมสปุตนิก (Sputnik) ขึ้นสู่อวกาศ ชาวอเมริกันเริ่มตระหนักถึงขอบกพร่องของการศึกษา โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่สอนอยู่ในโรงเรียน อันเป็นต้นเหตุให้สหรัฐอเมริกาล้าหลังในอวกาศ ประกอบกับชาวอเมริกันมีความสนใจวิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นส่วนช่วยให้มีการปรับปรุงหลักสูตรได้เร็วขึ้น

เบื้องแรกก่อนจะนำไปสู่การสร้างหลักสูตรใหม่นั้น มีการทดลองใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตร สำหรับโครงการพัฒนาหลักสูตร (Developmental Curriculum Project) มีนักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ โดยเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Senior high school) ก่อน และจะขยายไปยังวิชาอื่นในลำดับต่อไป จากนั้นจะไต่ลงมาถึงหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (Junior high school)

ผลของการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงในเรื่องการสอนและเนื้อหาวิชา ควบคู่ไปกับการพัฒนาครูให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ ตลอดปี ค.ศ. 1960 สถาบันและศูนย์ปฏิบัติการต่าง ๆ ได้จัดโปรแกรมการอบรมครูขึ้น เพื่อเตรียมครูให้ทันกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ

หลักสูตรใหม่จะเน้นเรื่องการใช้ขบวนการสืบสวนสอบสวนในการเรียน รวมทั้งเน้นการปฏิบัติมากขึ้น และยังมีในเรื่องจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วย ส่วนวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรมีแบบเรียนคู่มือปฏิบัติการ สมุดแบบฝึกหัด และชุดการสอน (education package) (Grobman, 1971 : 436 - 439)

อินโดนีเซีย

การปรับปรุงหลักสูตรของอินโดนีเซีย เนื่องจากหลักสูตรที่ไร้ประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ ความมุ่งหมาย (objective) ของการศึกษาทุกระดับไม่ชัดเจนและขาดข้อเท็จจริงในการวางแผนการศึกษา ในปี ค.ศ. 1970 สำนักงานประเมินผลการศึกษาแห่งชาติ (National Assessment of Education in Indonesia) จัดสำรวจความต้องการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมอินโดนีเซีย และกลายเป็นความมุ่งหมายทั่วไปของโปรแกรมการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Programes) ในระหว่างปี ค.ศ. 1971 - 1973 วิทยาลัยวิชาการศึกษาของอินโดนีเซียจำนวน 8 แห่ง เริ่มโครงการปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมใน เขตที่วิทยาลัยรับผิดชอบ และเริ่มทดลองหลักสูตรและระบอบการเรียนการสอนใหม่ในโรงเรียนใกล้เคียง และในปี ค.ศ. 1973 สำนักงานการวิจัยการศึกษาและวัฒนธรรมและพัฒนาการของอินโดนีเซีย (Office of Education and Cultural Research and Development) เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนโดยกำหนดแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. ให้มีโปรแกรมการปรับปรุงโรงเรียนเพียงโปรแกรมเดียว หลังจากการประเมินผลการปรับปรุงโรงเรียนทั้ง 8 แห่งแล้ว
2. จัดระบบการเรียนใหม่ โดยให้นักเรียนมาเข้าเรียนและออกจากโรงเรียนเป็นรอบ ๆ
3. ใช้วิธีสอนแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง
4. จัดระบบการศึกษาต่อเนื่องแก่นักเรียนทุกคน
5. โครงสร้างของหลักสูตรจะต้องเป็นวิชาที่กว้างขวาง 8 วิชา คือ ภาษา สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม พลศึกษา และศาสนาศึกษา
6. โปรแกรมการสอนทุกอย่างจะต้องผ่านการทดลองสองครั้ง และแก้ไขให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

และร่างเค้าโครงหลักสูตรเบื้องต้น (Basic course Outline) ของวิชาภาษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ทุกระดับชั้นเสร็จในปี ค.ศ. 1974 นอกจากนั้นโปรแกรมการอบรมครูและขบวนการจัดการบริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาปรับปรุงด้วย

การทดลองใช้หลักสูตร เริ่มทดลองเมื่อปี ค.ศ. 1975 ในโรงเรียน 8 แห่ง ในชั้นประถม 1 ประถม 4 มัธยมศึกษาตอนต้น 1 และมัธยมปลาย 1 (คือปี 1, 4, 6 และ 9) มีวิชาบังคับคือ ภาษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในปี ค.ศ. 1976 ทดลองระดับชั้นประถม 2 ประถม 5 มัธยมศึกษาตอนต้น 2 และมัธยมตอนปลาย 2 (คือปี 2, 5, 7 และ 10) การทดลองในปีที่ 2 เริ่มใช้หน่วยการสอน (module) และแก้ไขปรับปรุงร่างหลักสูตรของชั้นที่ทดลองปีแรกด้วย

ระบบการศึกษาใหม่ของอินโดนีเซียจะเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นไปตามบทบาทที่มุ่งหวัง (role expected) เวลาคูครูในโรงเรียนทดลองได้รับการฝึกฝนอบรมเตรียมตัวเป็นอย่างดีจากอาจารย์มหาวิทยาลัยครูอย่างสม่ำเสมอ และสร้างหน่วยการสอนออกมาเป็นระยะ ๆ แล้วนำไปใช้โดย

ขั้นแรก แนะนำครูโรงเรียนทดลองให้เข้าใจในระบบเสียก่อน

ขั้นที่สอง สร้างบทเรียนสั้น ๆ (mini - course) ให้ครูทดลองกับชั้นเล็ก ๆ และมีการจัดทำหลักสูตรอบรมครูกึ่งประจำการด้วย เพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (Crellin, 1976 : 1 - 6)

ศรีลังกา

ในปี ค.ศ. 1971 ศรีลังกาได้ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ คือ การแก้ไขหลักสูตร และการให้การอบรมครู และได้แต่งตั้งคณะกรรมการหลักสูตรประถมศึกษา (Primary curriculum Committee) ขึ้น จัดทำหลักสูตร เนื้อหา วิธีสอน และทำหน้าที่บริการช่วยเหลือเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ท้องถิ่น ส่วนการอบรมครู ศรีลังกาให้ความสำคัญมากเพราะครูเป็นสื่อในการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียน จึงต้องสร้างนิสัยการแสวงหาความรู้จากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ให้แก่ครู และถือว่าต้องทำก่อนการผลิตวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ครูได้เข้าใจสภาพ บทบาทและหน้าที่ของตน ดังนั้นในระหว่างปี ค.ศ. 1971 - 1972 จึงจัดการอบรมให้แก่ครูในโครงการทดลอง 500 คน และถูกคัดเลือกไว้ 15 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจาก 15 เขตการศึกษา มาจัดทำคู่มือครู (guide line) ในวิชาต่าง ๆ สำหรับนำไปทดลองใช้ในระหว่างปี ค.ศ. 1972 - 1973 แล้วนำผลมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อนำไปใช้ในโรงเรียน

ทั่วไปในปี ค.ศ. 1974 หลังจากปฏิบัติงานนี้แรกผ่านไป ปรากฏว่า
 ประมาณร้อยละ 20 ครุยังไม่เข้าใจวิธีการปรับปรุงการสอน
 ประมาณร้อยละ 30 ครูพยายามปรับปรุงวิธีการสอนอย่างแท้จริง
 ประมาณร้อยละ 40 ครูมีท่าทีแสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนบ้างแล้ว
 ประมาณร้อยละ 10 ที่เหลือ ครุยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นพวกครูเก่าไม่ค่อยพอ
 ใจในการเปลี่ยนแปลง (Peiris, 1976 : 9 - 12)

การพัฒนาหลักสูตรในประเทศไทย

จากความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรซึ่งมีส่วนผลักดันอื่น ๆ เช่น ความ
 จำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สภาพธรรมชาติ สภาพการเมืองและสังคมมาเป็นแรงผลักดันให้เกิด
 การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการสอนในระดับประถมศึกษา กังต่อไป

1. สมัยก่อนตั้งกระทรวงศึกษาธิการ ประมาณ พ.ศ. 2414 หลักสูตรและการสอน
 มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งเน้นให้บุตรหลานสามารถอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณเลขคณิตได้นอกจาก
 นั้นยังให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ระเบียบบริหารราชการ ตลอดจนการฝึกนิสัย ทาน
 ประเพณีวัฒนธรรม และศาสนา

2. สมัยเมื่อก่อนตั้งกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2435 มีกรมศึกษาธิการ
 รับผิดชอบและดำเนินงานด้านการประถมศึกษาหรือการศึกษาชั้นมูล เรียกว่า สามัญศึกษา ใน
 ระยะแรกจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้มุ่งเน้น เฉพาะการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์

ในปี พ.ศ. 2452 ได้ประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติเป็นครั้งแรก ได้กำหนดให้มีการ
 การเรียนชั้นมูลศึกษา มีกำหนด 3 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2464 ได้มีโครงการจัดการศึกษา
 สำหรับประชาชนทั่วไป ได้จัดให้มีการเรียนด้านวิชาชีพและวิชาสามัญ จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 และถ้าเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถจะแยกไปเรียนต่อในภาคการศึกษาพิเศษก็ได้ และได้
 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2464

3. สมัยเปลี่ยนการปกครอง พ.ศ. 2475 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อฝึกคนให้
 รับราชการ โครงสร้างของหลักสูตรมีลักษณะเป็นองค์ 3 ของการศึกษา คือ พุทธศึกษา
 จริยศึกษา และพลศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2494 ได้ประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติให้จัดการ
 ศึกษาโดยเน้นองค์ 4 ของการศึกษา คือ พุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา

4. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 มีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 4 ประการ คือ
- 4.1 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีสำนึกแห่งตน
 - 4.2 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - 4.3 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีความสามารถและมีประสิทธิภาพในด้านเศรษฐกิจ
 - 4.4 มุ่งเน้นให้เด็กเรียนมีความรับผิดชอบต่อนานาชาติ

กระบวนการที่จะสร้างคุณลักษณะของเด็กให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และการสอนได้แบ่งออกเป็น 8 หมวดวิชา ได้แก่

ภาษาไทย	คณิตศาสตร์
สังคมศึกษา	วิทยาศาสตร์
พลานามัย	ศิลปศึกษา
ภาษาอังกฤษ	หัตถศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระยะนี้มุ่งเน้นรายวิชา

5. การพัฒนาหลักสูตรเป็นรายวิชา กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2513 ทางสถาบันดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาขึ้น เริ่มด้วยการกำหนดความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม โครงร่างของหลักสูตรแนวใหม่ วิธีสอนและวิธีวัดผล การบรรจุเนื้อหาลงในหลักสูตรเพื่อเขียนเป็นแบบเรียน และนำบทเรียนแต่ละบทไปทดลองสอนย่อย (minitrials) กับนักเรียน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงบทเรียนและเขียนคู่มือครู เมื่อแบบเรียนและคู่มือครูแต่ละชั้นเสร็จพร้อมที่จะนำออกใช้แล้วทางสถาบันจัดให้มีการอบรมครูในโครงการทดลองสอน เป็นการเตรียมครูให้เข้าใจหลักสูตร วิธีสอนและวิธีวัดผลแนวใหม่ เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเริ่มทดลองสอนในปี พ.ศ. 2517 และจะประกาศใช้หลักสูตรใหม่ 2520 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2517 : 3 - 5) ซึ่งปัจจุบันทางกรมวิชาการได้นำเอาหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์มาบรรจุไว้ในหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ค่าย

6. การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในปี พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร (กปส.) ทำการปรับปรุงหลักสูตร คอมาคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ

วิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา เพื่อพิจารณาข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงหลักสูตร คณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาประมวลข้อมูลจากรายงานการวิจัย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ และเสนอรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรใหม่ปลายปี พ.ศ. 2514

ต้นปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการดำเนินงานการปรับปรุงหลักสูตรได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา คณะอนุกรรมการนี้ไ้รวบรวมความคิดเห็นจากรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและจากแหล่งต่าง ๆ นำมาศึกษาและกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง ของหลักสูตรประถมศึกษาขึ้น เป็นแนวทางในการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ต่อมาจึงได้แต่งตั้งคณะปฏิบัติการร่างเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา อันประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร การวัดผล จิตวิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้แทนหน่วยราชการ องค์กรต่าง ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่กองการพัฒนาศูนย์ กรมวิชาการ เป็นผู้ประสานงานและเลขานุการ เพื่อยกร่างหลักสูตรกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ คณะปฏิบัติการโดยร่างหลักสูตรตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2517 มีการประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร โดยเชิญศึกษานิเทศก์เขต ศึกษานิเทศก์ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้แทนมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาการต่าง ๆ ทั้งวิชาการศึกษาและวิชาสามัญ ผู้แทนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา ครูใหญ่ ครู เขาร่วมพิจารณาด้วย คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรได้ร่างหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เสร็จในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แต่งตั้งคณะบรรณาธิการจัดทำคณับหลักสูตรประถมศึกษา และเสร็จเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2518 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2518 : 5-6) และเพื่อให้ครูใช้หลักสูตรใหม่ได้สะดวกขึ้น กองการพัฒนาศูนย์ กรมวิชาการ ได้จัดประชุมปฏิบัติการร่างแผนการสอน สื่อการเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยมีครูจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ศึกษานิเทศก์ประจำมหาวิทยาลัย วิทยาการ ผู้แทนมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมดำเนินงาน ขณะเดียวกันสำนักงานเขตการศึกษาต่าง ๆ ทั้ง 12 เขต ได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แผนการสอนและสื่อการเรียนในส่วนของท้องถิ่นด้วย แผนการสอนและสื่อการเรียนนี้จะนำไปใช้อบรมครูและทดลองสอนในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง (วิเชียร เทียมเมือง, 2520 : 13 อ้างอิงจากกองการประถมศึกษา, 2519 : 1 - 7) ซึ่งกรมวิชาการได้คัดเลือกโรงเรียนทดลองที่มีขนาด คุณภาพ และสถานที่ต่าง ๆ กันจำนวน 25 โรงเรียน และกรมสามัญศึกษาขอรวมโครงการทดลองใช้หลักสูตรอีกจำนวน 9 โรงเรียน นอกจากนี้สำนักงานศึกษาธิการเขต

ขอทดลองร่างหลักสูตรทั้งที่เป็นแกนกลาง และส่วนที่แต่ละท้องถิ่นปรับปรุงให้เหมาะกับท้องถิ่น จำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนทดลองทั้งหลายได้เริ่มดำเนินการทดลองใช้ร่างหลักสูตร แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 และในปีการศึกษา 2520 จะทดลองร่างหลักสูตรแผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งแก้ไขปรับปรุงแล้วเป็นครั้งที่ 2 ในเวลาเดียวกันจะเริ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นครั้งแรก และดำเนินการทดลองต่อไปตามกำหนดการดังนี้

ปีการศึกษา 2519	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2520	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สอง	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2521	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สอง	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2522	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สี่	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2523	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สี่	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2534	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า	ครั้งที่ 2
	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก	ครั้งที่ 1
ปีการศึกษา 2535	ทดลองร่างหลักสูตร	แผนการสอนและสื่อการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก	ครั้งที่ 2

ส่วนการประกาศใช้หลักสูตรใหม่นั้น จะเริ่มในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2521 แล้วประกาศใช้ในชั้นถัดไปในปีการศึกษาต่อไป ปีละชั้นจนครบ 6 ปี

7. การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2531 กรมวิชาการได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยขอรับในการประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อทำหน้าที่

7.1 ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรต่อสภาพปัญหาและความต้องการด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการพัฒนาประเมินผลและแนะแนว

7.2 ประเมินสภาพการเรียนการสอนในรายวิชา/กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งจุดเด่นและจุดค้อยของหลักสูตรที่ใช้ปฏิบัติในโรงเรียน

7.3 ประเมินคุณภาพของสื่อและการนำไปใช้

เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2531 กรมวิชาการได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปรับปรุงจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง ความต่อเนื่องของหลักสูตร กำหนดความหมายและคำอธิบายของคำที่ใช้ในหลักสูตร และกำหนดแนวทางในการบริหารหลักสูตร

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2531 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะทำงานปรับปรุงจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา/เนื้อหาทุกกลุ่มประสบการณ์ ในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะบรรณาธิการหลักสูตรและจัดทำคู่มือหลักสูตร

เดือนกันยายน พ.ศ. 2533 กรมวิชาการได้ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจประสานงานการปรับปรุงเอกสารหลักสูตร เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงเอกสารหลักสูตรเพื่อให้ทันใช้ในปีการศึกษา 2534 และประสานงานการดำเนินงานปรับปรุงเอกสารหลักสูตร พิจารณาค้นฉบับที่ปรับปรุงแล้วนำเสนอกรม

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ปีการศึกษา 2534 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2535 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2536 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2537 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2538 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ ซึ่งเปิดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พร้อมกันทุกชั้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นไป

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

โจฮันเซน (Johansen, 1967 : 82) วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของการรับรู้ของครูกับการตัดสินใจใช้และส่งเสริมหลักสูตรในห้องเรียน โดยให้ครู 195 คน ที่สุ่มจากโรงเรียนทั้ง 4 ระดับ ของรัฐอิลลินอยตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้ส่งเสริมและแนะนำไปปฏิบัติได้ดีกว่าครูที่ไม่มีส่วนร่วม และโจฮันเซน ยังได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของครูว่าเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ แลงเจนบัค (Langenbach, 1972 : 35 - 38) เกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือทดสอบเจตคติของครูต่อการใช้และการวางแผนหลักสูตร โดยให้ครู 803 คน กับผู้บริหารทุกระดับอีก 274 คน ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร ให้ความสำคัญสูงกว่าพวกที่ไม่มีส่วนร่วมระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอนของครูก็มีอิทธิพลต่อคะแนนของการทดสอบด้วย

ชิม (Shim, 1964 : 5225 - 5226) ศึกษาลักษณะ 4 อย่างของครู คือ เกรดเฉลี่ย ผลการเรียน (College Grade Point Average) ประสิทธิภาพครู วุฒิ และประสบการณ์การสอนของครูจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายใน 5 ปีหรือไม่ โดยศึกษาจากระเบียบสะสมของนักเรียนชั้นที่หก จำนวน 124 คน และศึกษาประวัติครูที่เคยสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ชั้นปีที่หนึ่งถึงห้า แล้วทดสอบผลการเรียนวิชาเลขคณิต ภาษาและการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ไต่เกรดสูงกว่า 2.50 จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่ไต่เกรดต่ำกว่า 2.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ไม่มีปริญญาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่มีปริญญา

3. นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 10 ปี

จากการศึกษาเห็นวาระคับการศึกษาและประสบการณ์ของครูเป็นปัจจัยด้านหนึ่งที่ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกัน เมื่อครูนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งทำให้ผลการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน ซึ่งยังสอดคล้องกับการวิจัยของ

คารูเธอร์ (Caruther, 1967 : 1978 - A) ไต่ศึกษาเปรียบเทียบการเรียนของนักเรียนซึ่งสอนโดยครูที่มีประสบการณ์และครูที่ไม่มีประสบการณ์ ครูที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ และครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมาโดยเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์และมีประสบการณ์มากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด
2. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์ แต่มีประสบการณ์น้อยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรองลงมาเป็นอันดับสอง
3. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์แต่มีประสบการณ์มากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรองลงมาเป็นอันดับสาม
4. นักเรียนที่สอนโดยครูที่ไม่ได้รับการฝึกฝนมา เพื่อสอนวิทยาศาสตร์และไม่มีประสบการณ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยที่สุด

จากเอกสารและผลงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าครูมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาหลักสูตร การสำรวจความคิดเห็นของครูผู้ใช้หลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งทำให้ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของหลักสูตรใด เพื่อผลนั้นมาแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวแล้วจะเห็นว่า ครูมีวิสัยและประสบการณ์ต่าง ๆ กัน มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรสอดคล้องและแตกต่างกัน

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503

ในปี พ.ศ. 2507 ประกิจ รัตนสุวรรณ (ประกิจ รัตนสุวรรณ, 2507 : 130-145) ได้วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ภาคการศึกษา 1 เกี่ยวกับหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใหญ่ 24 คน ศึกษานิเทศก์ 111 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ส่วนมากยอมรับว่าประมวลการสอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหาแต่ละวิชาในหลักสูตรมีความเหมาะสมและมีคุณค่าเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นต่อไปได้ ครูใหญ่ 12 คน ให้ความเห็นว่าวิชาศิลปะศึกษาคควรยกเลิก เพราะมีเนื้อหาไม่เหมาะสมยากและมากเกินไป และต้องการเพิ่มเวลาเรียนวิชาเลขคณิตและภาษาไทยให้มากขึ้น ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการจังหวัดส่วนมากมีความเห็นว่า ความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับผู้เรียน และชุมชน นอกจากนี้ครูใหญ่ให้ความเห็นว่า ครูส่วนใหญ่สอนได้ไม่ครบถ้วนตามหลักสูตรการอบรม และการช่วยเหลือครูยังมีน้อย

ในปีเดียวกัน ไพฑูรย์ ชรรณแสง (ไพฑูรย์ ชรรณแสง, 2507 : 75 - 83) ได้วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 24 โรงเรียน ของภาคการศึกษา 1 จำนวน 106 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากเห็นความมุ่งหมายทั่วไป เนื้อหา และประมวลการสอนไม่ชัดเจน เนื้อหาไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น แต่มีความยากง่ายและความมากมายเหมาะสมกับอัตราเวลาเรียนดี เป็นพื้นฐานสำหรับเรียนในชั้นต่อไปได้ ครูยอมรับว่าอุปกรณ์การสอนมีความจำเป็นต่อการสอน ครูจำนวน 22 คน เสนอแนะการสอนไว้ว่า ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้

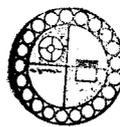
และ จิตรรา สังข์สะอาด (จิตรรา สังข์สะอาด, 2507 : 74 - 83) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคการศึกษา 1 เกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาศาสตร์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2503 ทำการศึกษากับครู 60 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สรุปผลว่าอัตราเวลาเรียนและเนื้อเรื่องต่าง ๆ ในหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่แล้ว แต่ความมุ่งหมายไม่ค่อยชัดเจน ไม่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของสังคมนัก ครูวัดผลการเรียนของเด็กตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เด็กมีความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ใน

ชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อยมาก ครูมีความคิดเห็นว่าเกิดประมาณครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่ได้รับผลการเรียนครบตามความมุ่งหมายของวิชาวิทยาศาสตร์ของตน

เสถียร สมัตถภาพพงศ์ (เสถียร สมัตถภาพพงศ์, 2519 : 125) ได้ประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หมวดวิชาพลานามัย โดยสอบถามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ทั้งหมด 259 คน พบว่าเนื้อหาวิชาสุขภาพที่มีความบกพร่องมากไปหาเนื้อหาที่มีความบกพร่องน้อยตามลำดับดังนี้ คือ

1. เรื่องความสำคัญของการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตลอดจนการทดสอบสมรรถภาพของตนเอง
2. เรื่องการบำรุงร่างกาย เช่น เรื่องอาหารการกิน ตลอดจนการออกกำลังกาย และการพักผ่อน
3. เรื่องสิ่งเสพติดให้โทษ และสิ่งที่เป็นพิษต่อร่างกาย
4. เรื่องการควบคุมป้องกันโรคติดต่อ ตลอดจนป้องกันโรคภัยไข้เจ็บที่มักจะเกิดขึ้นแก่เด็ก
5. เรื่องการป้องกันรักษาอวัยวะที่สำคัญของร่างกายทั้งภายนอกและภายใน
6. เรื่องการปลูกฝังสุขนิสัยที่จำเป็น

จากรายงานการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหลักสูตรประถมศึกษา 2503 มีความบกพร่องในด้านความชัดเจนของความมุ่งหมาย หลักสูตรไม่สามารถสื่อความหมายให้ครูมองเห็นแนวทางที่จะนำไปใช้ได้จริง เนื้อหาไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น ครูไม่สามารถสอนได้ครบถ้วนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์หลักสูตรประโยคประถมศึกษา 2503 ที่คณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาพบว่า หลักสูตรกำหนดความมุ่งหมายไว้วางขวางและเป็นสากลเกินไป ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะเนื้อหาวิชาและการเรียนการสอน ทั้งเป็นการกำหนดพฤติกรรมเกี่ยวกับความรู้สึกและค่านิยม (Affective Domain) มากเกินไป แต่ลักษณะเนื้อหาวิชาและสภาพการเรียนการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ (Cognitive Domain) เป็นส่วนมาก หลักสูตรประถมศึกษา 2503 นี้ได้กำหนดความมุ่งหมายเนื้อหาและอัตราเวลาเรียนไว้อย่างคร่าว ๆ และไม่ได้กำหนดลักษณะกิจกรรม การเรียนการสอน วิธีสอน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้ ครูจึงไม่สามารถดัดแปลงหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนได้ก็พอ อันเนื่องมาจากหลักสูตรเขียนไว้ไม่ชัดเจนและไม่ให้แบบอย่างที่จะเป็นแนวทางให้

ครูและนักเรียนนำไปปฏิบัติได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ค่ากว่าเกณฑ์
 หลักสูตรกำหนด (กรมวิชาการ, 2517 : 3 - 5)

จากขอบกพร่องของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กังกล่าวแล้ว จึงทำให้นักการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ตระหนักถึงความจำเป็นอันเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม ในที่สุดหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ก็ได้จัดทำสำเร็จและได้มีการประกาศใช้ในปีการศึกษา 2521 ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษา 2521 หลาย ๆ งานแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ชำรง ชุทธิ (ชำรง ชุทธิ, 2521 : 130 - 134) ได้วิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษาที่กำลังทดลองใช้ทุกภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาหลักสูตรที่จะนำไปใช้ได้ทันทีระดับชั้น ป.1 - ป.2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ได้แก่ เรื่อง โรงเรียนของเรา ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เรื่อง ชีวิตในบ้าน สำหรับเรื่องอื่น ๆ นอกจากเรื่องดังกล่าวแล้วต้องนำไปปรับปรุงเสียก่อนจึงจะใช้ได้แต่ละภาค

ในระดับชั้น ป.3 - ป.4 เนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ได้ในภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ได้แก่ เรื่องชุมชนของเรา นอกจากนั้นต้องนำไปปรับปรุงก่อนจึงจะใช้ได้ในแต่ละภาค

สำหรับกรุงเทพมหานคร ไม่มีเนื้อหาใดในกลุ่มวิชานี้เหมาะสมที่จะเอาไปใช้ได้ทันที

แก้วตา คณะวรรณ (แก้วตา คณะวรรณ, 2521 : 89 - 94) ได้ทำการวิจัยความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูใหญ่ประธานกลุ่มโรงเรียนในสังกัดกองการบริหารส่วนจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 66 คน สรุปว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้ว่าจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 มาแล้ว ยังมีความเข้าใจหลักสูตรใหม่อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะในคานความมุ่งหมายการสอนและการประเมินผล

บังอร พุ่มสะอาด (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521 : 21 - 22 อ้างอิงจาก บังอร พุ่มสะอาด) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูชั้นประถมปีที่หนึ่งที่มีต่อการใช้หลักสูตร

ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกสังกัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 542 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพครูหญิงมากกว่าครูชาย ครูส่วนมากสมรสแล้ว อายุของครูอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี ครูประถมปีที่ 1 ส่วนมากวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า รับผิดชอบนักเรียนน้อยกว่า 26 คน ครูสมัครใจสอนพอ ๆ กับจำใจสอน นอกจากนี้มีความเห็นว่าการอบรมก่อนสอนยังไม่เพียงพอ
 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ครูเข้าใจหลักสูตรพอสมควร เห็นพ้องกับหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ งานช่าง ภาษาไทย ดนตรีและนาฏศิลป์ยากเกินความสามารถของนักเรียน ครูไม่สามารถปฏิบัติได้ เวลาเรียนครูเห็นว่าใช้เวลาเรียนน้อยไม่สามารถสอนได้ทัน
 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน ครูเห็นด้วยกับหลักการของหลักสูตรใหม่ในเรื่องให้เด็กคิดเป็น คิดได้ ควรอธิบายน้อย จัดกิจกรรมแทนการประเมินผลตามสมุคประจำชั้น คู่มือครูและแผนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญของครูยิ่งกว่าแบบเรียน การสอนภาษาไทยตามแบบเรียนทำให้เด็กอ่านได้เร็วกว่าแบบเก่า ครูเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเท่า ๆ กันกับการที่นักเรียนประถมปีที่ 1 สามารถเรียนแบบคนคว่ำได้ การสอนให้อ่านออก คิดเลขเป็น ก่อนจึงสอนกลุ่มบูรณาการอื่น ๆ การทัศนศึกษาการเรียนตามหลักสูตรใหม่ทำให้เด็กอ่อนทางวิชาการ
 4. ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ครูส่วนใหญ่มีปัญหการสอนวิชาภาษาไทย เลขคณิต ดนตรี นาฏศิลป์ ซากอุปกรณ์ นักเรียนขาดเรียนบ่อย และมีสติปัญญาแตกต่างกันความเข้าใจเรื่องการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ หนังสือเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน แผนการสอนได้รับไม่ครบทุกห้องเรียน ครูเสนอแนะว่าควรจัดการอบรมครูก่อนเปิดภาคเรียน ควรสาธิตการสอนวิธีต่าง ๆ และชี้แจงแนวการประเมินผลให้ครูเข้าใจ ควรแจกคู่มือครูให้ครบทุกห้องเรียน ควรมีรายละเอียดของวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบบเรียนควรปรับปรุงรูปเล่มให้คงทนน่าอ่าน เนื้อหาควรเรียงจากง่ายไปหายาก และควรเสรีให้ทันแก่การศึกษา
- รัตน์ ยืนนาน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521 : 20 อ้างอิงจาก รัตน์ ยืนนาน) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาปี 2521 โดยใช้ครูประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 650 คน ครูใหญ่ หัวหน้าหมวดการศึกษา ศักขานิเทศก์ และหัวหน้าส่วนการศึกษา 560 คน ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารการศึกษามีความคิดเห็นว่า เนื้อหาในหลักสูตรนั้นจัดได้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมาก ตลอดจนผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ปัญหาการจกกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียน ตลอดจนการประเมินผลไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงได้ เพราะโรงเรียนแต่ละแห่งไม่สามารถจัดหาสื่อการเรียนมาสนองกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบตามแผน และอาจไม่เหมาะสมกับเด็กในวัยนั้น ๆ เพราะเด็กยังไม่เคยชินกับวิธีการนี้ การประเมินผลอาจสร้างความยุ่งยากแก่ครูมาก อัตราเวลาเรียนอาจมีข้อบกพร่องในข้อที่ว่าไม่สามารถจัดได้ตามที่ตาราง เพราะอาจมีเรื่องซ่อมเสริมมาแทรก ทำให้ฝึกแผนการสอน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะให้ดำเนินการตามกิจกรรมในหลักสูตรใหม่ได้

2. ครูประจำการ ผู้มีหน้าที่สอนชั้นประถมศึกษา 1 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาต่าง ๆ ในหลักสูตรนั้นเหมาะสมดีแล้ว ปัญหาใหญ่ ๆ อยู่ที่การจกกิจกรรมการเรียนและสื่อการเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าเวลานำไปปฏิบัติจริงยอมทำไต่ยาก เพราะความไม่พร้อมทั้งกำลังครูและงบประมาณ แหล่งความรู้ไม่สามารถหาได้เพียงพอและตรงกับที่แผนการสอนวางไว้

3. ความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป อยู่กับการจกกิจกรรมการเรียน การจกสื่อการเรียนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความไม่พร้อมของครูผู้สอนและงบประมาณ ตลอดจนตัวเด็กนักเรียนเอง จำเป็นต้องแก้ไข และได้รับการพิจารณาเป็นประเด็นแรก

บุญนิตย ไวลูศักดิ์ (บุญนิตย ไวลูศักดิ์, 2522 : 139 - 143) ได้วิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารการศึกษา 266 คน ครูประจำการ 251 คน และนักเรียน 120 คน สรุปผลการวิจัย คือ

1. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดและการประเมินผล

2. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นส่วนใหญ่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 ในด้านความเข้าใจและปัญหาการใช้หลักสูตร และการบริหารหลักสูตร

3. หัวข้อที่ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความเห็นว่ามีปัญหามาก คือ เรื่องการได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ ทักษะในการสอนแบบรายงาน การสอนเชิงคุณ

กระบอก การสอนโดยใช้หุ่นมือ การเตรียมความพร้อมของเด็ก การใช้เครื่องรับวิทยุ เทป โทรทัศน์ การใช้รายการโทรทัศน์ การขาดแคลนงบประมาณและวัสดุสำหรับสร้างสื่อการสอน อาคารเรียน อาคารประกอบ การบริการนักเรียน และความจำกัดของเนื้อที่บริเวณโรงเรียน

4. ครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบที่สุด เป็นเพศหญิงวัยสาว และสวามี วิชาที่เรียนนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักวิชาวิทยาศาสตร์และบูรณาการ วิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ นักเรียนส่วนใหญ่ใฝ่ลงมือปฏิบัติจริง ๆ แต่ครูมีความกระตือรือร้นเฉพาะในระยะต้น ๆ ของภาคเรียนเท่านั้น ทางด้านการวัดและการประเมินผลส่วนใหญ่ครูปฏิบัติตามคู่มือครูและแผนการสอน เสนอแนะพอสมควร

และ สุกัญญา สุจริตจิตร (สุกัญญา สุจริตจิตร, 2522 : 143 - 153) ได้ วิจัยปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สี่ สังกัด คือ สังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดเทศบาล และสังกัด การศึกษาเอกชน เป็นจำนวน 405 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของ โรงเรียนประถมศึกษาสี่สังกัดในจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่ม บูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในระดับน้อย มีครูเพียงชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพียงสังกัดเดียวเท่านั้น มี ปัญหาเกี่ยวกับการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 อยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มบูรณาการตามหลักสูตร ประถมศึกษา 2521 ของครูประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาสี่สังกัด ในจังหวัด นครราชสีมา เกี่ยวกับค่านาง ๆ ผลปรากฏว่า

ในค่านความถี่รวมยอดหรือหลักการครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถม ศึกษาทุกสังกัดมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในค่านนี้ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 แต่จะมีปัญหาการเรียนการสอนในค่านจุดประสงค์การเรียนรู้อันเนื้อหา ค่านกิจกรรม การเรียน สื่อการเรียน ค่านการประเมินผล แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

อารี สายธร (อารี สายธร, 2507 : 82 - 101) ได้ศึกษาความคิดเห็นของ ครูผู้ให้หลักสูตรทั่วไปชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคศึกษาหนึ่งจำนวน 106 คน ผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนมากเห็นด้วยกับเนื้อหาและวิชาของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมกับอัตราเวลา

เรียน เนื้อหาเหมาะสมที่จะเป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นต่อไปได้ ประมวลการสอนชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตรและช่วยครูในการเตรียมการสอน แต่ครูส่วนมากเห็นว่าความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ชัดเจน เนื้อหาวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และศิลปศึกษา ไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น ครูไม่สามารถสอนไต่ถามทันตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบว่า

1. ครูมีวุฒิเห็นว่าความมุ่งหมายเฉพาะวิชาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทั่วไป ส่วนครูไม่มีวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันข้าม ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี เห็นว่าอัตราเวลาเรียนวิชาภาษาไทยยังไม่เหมาะสม ส่วนครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป เหมาะสมแล้ว ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพ็ญศรี หวังแก้ว (เพ็ญศรี หวังแก้ว, 2507 : 71 - 81) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2503 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนต่าง ๆ ของภาคการศึกษาหนึ่ง จำนวน 69 คน ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนมากเห็นด้วยในแต่ละวิชาของหลักสูตร ว่ามีความยากง่าย ความมากน้อย และอัตราเวลาเรียนเหมาะสมและเป็นพื้นฐานสำหรับเรียนชั้นต่อไปได้ แต่ครูส่วนมากเห็นว่าความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ครูส่วนมากไม่สามารถสอนไต่ถามทันตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบว่าครูมีวุฒิกับครูไม่มีวุฒิมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องที่หลักสูตรกำหนดให้เรียนในวิชาสังคมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ไม่มีวุฒิเห็นด้วยที่หลักสูตรกำหนดให้เรียนวิชาสังคมศึกษา ส่วนครูมีวุฒิไม่เห็นด้วย

กฤษณา ชำยยัง (กฤษณา ชำยยัง, 2513 : 175) ได้วิจัยความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพฯ เกี่ยวกับงานวิชาการ โดยใช้ประชากรทั้งสิ้น 97 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ทั้งหมดสนใจเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีสอน โดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง และเกี่ยวกับงานอุปกรณ์การสอนน้อยมาก ครูใหญ่ที่มีวุฒิสูงมีความเข้าใจงานวิชาการสูง และครูใหญ่ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่นาน อายุราชการสูง และมีอายุจริงสูงมีความเข้าใจงานวิชาการต่ำ ปัญหาและอุปสรรคมีมาก คือโรงเรียนไม่มีงบประมาณจัดตั้งห้องสมุด ไม่มีครูบรรณารักษ์และหนังสือมีไม่เพียงพอ หนังสือไม่เหมาะสมกับเด็ก อุปกรณ์ไม่มีเพียงพอ บริเวณคับแคบ ครูใหญ่ทำงานธุรการมากกว่างานวิชาการ

สุพจน์ พดกษวัน (สุพจน์ พดกษวัน, 2516 : 104 - 107) ใ้ทำกาการวิเคราะห์ และประเมินผลหลักสูตรวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ซึ่งพบว่าความ เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของครูแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งมีความเข้าใจดี แต่อีกกลุ่ม หนึ่งมีความเข้าใจน้อย และพบว่า

1. ครูที่มีอายุต่างกันมีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ
2. ครูที่มีประสบการณ์การสอนนาน มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดีกว่ากลุ่ม ครูที่สอนมานานอยุ่
3. กลุ่มครูที่มีคะแนนความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสูงมีคะแนนในการบวนการ สอนและการประเมินผลสูงกว่ากลุ่มครูที่มีคะแนนความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่ำ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ครูส่วนน้อยที่ใช้วิธีสอนตามหลักภาษาศาสตร์
5. การออกข้อสอบเพื่อประเมินผลความรู้ของนักศึกษา ครูออกข้อสอบวัดความรู้ ความจำเป็นส่วนใหญ่
6. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยระดับพอใช้ สำหรับในปี พ.ศ. 2519 ซึ่งเป็นปีที่กำลังทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2520 (ฉบับร่างครั้งที่ 1) วิเชียร เทียมเมือง (วิเชียร เทียมเมือง, 2520 : 139-157) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูชั้นประถมปีที่ 1 เกี่ยวกับหลักสูตรประโยคประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า
 1. ครูส่วนมากเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดีพอสมควร และมีความคิดเห็นว่า จุด มุ่งหมายของหลักสูตรชัดเจนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนพอสมควร เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่ง หมายของหลักสูตร แผนการสอนชัดเจนและมีส่วนช่วยในการเตรียมการสอน แต่คงต้องเปลี่ยนแปลง เนื้อหาในแผนการสอนจริงศึกษา คนตรีและนาฏศิลป์ อัตรารเวลาเรียนควรเพิ่มในกลุ่มทักษะ
 2. ครูที่มีวุฒิต่างกัน และภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีความคิดเห็นหลักสูตรต่างกันเป็น ส่วนมาก
 3. ครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรต่างกันเป็นส่วนน้อย ยก เว้นในเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ความเหมาะสมของเนื้อหาภาษาไทย และความ มากน้อยของเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และครูที่อยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกันมีความ

คิดเห็น เรื่องความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหลักสูตรเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการเรียนรู้ อาชีพกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแตกต่างกัน

เพ็ญศรี สีนภา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521 : 18 อ้างอิงจาก เพ็ญศรี สีนภา) ได้ทำการวิจัยความเข้าใจของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ระหว่างครูที่จำแนกตามประสบการณ์การสอนและวุฒิของครู โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลในจังหวัดยโสธร จำนวน 172 คน ผลสรุปของการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนประถมศึกษาปีที่ 1 มาก มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เท่ากับ 49.83 % และครูที่มีประสบการณ์การสอนประถมศึกษาปีที่ 1 น้อย มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เท่ากับ 50.83 %

สำหรับครูที่มีวุฒิศาสตราวุฒิต่างๆ เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษาเท่ากับ 47.83 % และครูที่มีวุฒิศาสตราวุฒิต่างๆ มีความเข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เท่ากับ 48.68 % เมื่อทดสอบนัยสำคัญปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

จากผลการวิจัยและเอกสารดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย การเตรียมครูผู้สอนหลักสูตรจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก การสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรนั้น เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้เราทราบจุดเด่นจุดด้อยของหลักสูตร และผู้สอนหลักสูตรเอง และนำผลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป จากเอกสารการวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวในการตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่อง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวการสอน/แผนการสอน การวัดและการประเมินผล การนิเทศและการติดตามผล ต่อหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกัน

2. ครูที่มีวุฒิต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่อง หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวการสอน/แผนการสอน การวัดและการประเมินผล การนิเทศและการติดตามผล คอหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกัน

3. ครูที่สอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่อง หลักสูตร จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวการสอน/แผนการสอน การวัดและการประเมินผล การนิเทศและการติดตามผล คอหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แตกต่างกัน

